

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економічної кібернетики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ ” _____ 2019 р.

06-11-49

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

Економіка підприємства
Economy of enterprise

Спеціальність **151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані**
технології

Specialty **151 Automation and computer-integrated technologies**

Рівне – 2019

Робоча програма з дисципліни **«Економіка підприємства»** для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за спеціальністю 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» денної та заочної форми навчання». – Рівне: НУВГП, 2019. – 12 с.

Розробник: Кардаш О.Л., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики

Протокол від 27.12.2018 року № 8

Завідувач кафедри економічної кібернетики _____
(П.М. Грицюк)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»

Протокол від 06.03.2019 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____
(В.В. Древецький)

© О.Л. Кардаш, 2019 рік

© НУВГП, 2019 рік

Вступ

У сучасних умовах переходу України до засад ринкової економіки в механізмі функціонування підприємств відбуваються суттєві зміни, що викликані економічними реформами, які впроваджуються в нашої державі. Основним принципом управління діяльністю підприємств стає ринкове саморегулювання з мінімальною необхідною мірою державного втручання.

Анотація

В умовах ринкової економіки зростають ті підприємства, які найбільш правильно визначають вимоги ринку, організовують виробництво конкурентоспроможної продукції, здійснюють мотивацію працівників.

Предметом вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є формування теоретичних знань та практичних навичок аналізу діяльності виробничих процесів на підприємствах. Стабільність діяльності підприємств, досягнення конкурентних переваг, зміцнення позиції підприємства на ринку — все це досягається впровадженням раціональної економічної політики.

Ключові слова: економіка, підприємство, середовище господарювання, основні засоби, оборотні засоби, персонал, інвестиції, інновації, витрати, прибуток, конкурентоспроможність, ефективність, економічна безпека.

Abstract

In the conditions of a market economy, those enterprises that most accurately determine the market requirements, organize the production of competitive products, and motivate employees grow.

The subject of studying the discipline "Enterprise Economics" is the formation of theoretical knowledge and practical skills in the analysis of the activity of production processes at enterprises.

Stability of enterprises, achievement of competitive advantages, strengthening of the position of the company in the market - all this is achieved through the introduction of sound economic policy.

Key words: economy, enterprise, environment, fixed assets, circulating assets, personnel, investments, innovations, expenses, profit, competitiveness, efficiency, economic security.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 15 «Автоматизація та приладобудування»	нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 151 «Автоматизація та комп’ютерно-інтегровані технології»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	5-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		8-й	10-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалавр)	14 год.	2 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
		Вид контролю	
		залік	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 33% до 67%

для заочної форми навчання - 7% до 93%.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Економіка підприємства» полягає у формуванні здатності самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Завдання дисципліни:

- сформувати розуміння господарських процесів, що відбуваються в сучасних підприємствах;
- забезпечити засвоєння сучасних досягнень теорії та практики управління підприємствами та організаціями, як відкритими соціально-економічними утвореннями;
- сформувати здатність ідентифікувати та аналізувати господарські процеси та проблеми, приймати управлінські рішення;

Після вивчення “Економіки підприємства” студенти повинні **знати**:

- основні поняття та категорії економіки підприємства, на основі системного розуміння та взаємозв’язків із суміжними дисциплінами;
- принципи управління діяльністю сучасних підприємств та організацій;
- сучасні технології розробки управлінських рішень, їх обґрунтування та впровадженні у бізнес-практику;
- методичні основи аналізу ефективності формування та використання персоналу, активів.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **вміти**:

- розрізняти організаційно-правові форми підприємств, робити обґрунтований вибір напрямків діяльності та сфери бізнесу;
- аналізувати ефективність використання персоналу, основних засобів, оборотних коштів, інвестиційних ресурсів, організації виробничої діяльності, інноваційних процесів тощо;
- обґрунтовувати загальні тактичні та стратегічні управлінські рішення з різних аспектів господарської діяльності;
- розробляти плани розвитку підприємства та інноваційно-інвестиційні проекти різних напрямків;
- запобігати кризовим проявам, нейтралізувати ризики та загрози у виробничо-комерційній діяльності підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи економіки

підприємства та ефективність використання виробничих ресурсів

Тема 1: Сутність економіки. Характеристика підприємства та його виробничої діяльності.

Сутність економіки. Об'єкт та суб'єкт вивчення дисципліни. Поняття про підприємство та основні напрямки його діяльності. Виробничі ресурси підприємства та їх аналітична характеристика. Забезпеченість виробничими ресурсами. Виробничий процес як основа діяльності підприємства, організація виробничого процесу.

Тема 2: Суть основних фондів, їх класифікація та структура.

Основні фонди. Основні промислово-виробничі фонди. Основні невиробничі фонди. Оцінка основних фондів. Знос і амортизація основних фондів.

Тема 3: Оцінка стану та ефективність використання основних фондів.

Показники відновлення та динаміки основних фондів. Показники якісного стану основних фондів та рівня технічного стану виробничої бази підприємства. Використання основних фондів. Підвищення ефективності використання основних виробничих фондів.

Модуль 2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Економічні основи господарської діяльності підприємства.

Тема 4: Оборотні засоби та підвищення ефективності їх використання на промисловому підприємстві.

Оборотні фонди. Структура оборотних засобів. Використання оборотних засобів. Показники обертання оборотних засобів.

Тема 5: Собівартість промислової продукції та шляхи її зниження.

Витрати виробництва та обігу. Собівартість промислової продукції. Види собівартості. Облік і класифікація витрат, які відносяться до собівартості продукції (робіт, послуг). Зниження собівартості продукції.

Тема 6: Рентабельність підприємства.

Прибуток як економічна категорія. Рентабельність як показник ефективності роботи підприємства. Основні показники рентабельності. Резерви підвищення рентабельності на підприємстві.

Тема 7: Ціноутворення на підприємстві

Ціна, її економічна суть. Види цін та їх економічна характеристика. Види цінової стратегії підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у т.ч.				усього	у т.ч.			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки підприємства та ефективність використання виробничих ресурсів										
Тема 1: Сутність економіки. Характеристика підприємства та його виробничої діяльності.	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 2: Суть основних фондів, їх класифікація та структура.	16	2	4	-	10	16	-	2	-	14
Тема 3: Оцінка стану та ефективність використання основних фондів.	12	2	2	-	8	14	-	-	-	14
Разом за змістовим модулем 1	40	6	8	-	26	42	2	2	-	38
Модуль 2										
Змістовий модуль 2. Економічні основи господарської діяльності підприємства.										
Тема 4: Оборотні засоби та підвищення ефективності їх використання на підприємстві.	12	2	2	-	14	-	-	-	-	14

Продовження таблиці

Тема 5: Собівартість промислової продукції та шляхи її зниження.	12	2	2	-	10	-	-	-	-	10
Тема 6: Рентабельність підприємства.	14	2	2		14			2		12
Тема 7: Ціноутворення на підприємстві	12	2	2	-	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	50	8	8	-	48	-	-	2	-	46
Усього годин	90	14	16	-	90	2	-	4	-	84

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна	заочна
1.	Розробка та економічне обґрунтування виробничої програми підприємства	2	-
2.	Основні фонди та виробнича потужність підприємств	2	2
3.	Оборотні фонди і оборотні засоби підприємства	2	-
4.	Виробничі інвестиції підприємства	2	-
5.	Кадри підприємств та продуктивність праці	2	-
6.	Розрахунок рентабельності. Планування прибутку	2	2
7.	Якість продукції та економічна ефективність її підвищення.	2	2
8.	Бізнес-план як основа виробничо-економічної діяльності підприємства	2	-
Разом		16	4

6. Завдання для самостійної роботи

За чинним навчальним планом на вивчення дисципліни «Економіка підприємства» студентам відведено 3 кредити (90 годин), в тому числі:

- для денної форми навчання: лекції – 14 годин, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 60 годин.
- для заочної форми навчання: лекції – 2 години, практичні заняття – 4 годин, самостійна робота – 84 годин.

Число кредитів ЕСТС	Загальний обсяг дисципліни	Розподіл часу				Частка самостійної роботи, %	
		Аудиторні заняття		Самостійна робота			
		денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
3	90	30	6	60	84	67	93

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна	заочна
1.	Розробка та економічне обґрунтування виробничої програми підприємства	8	10
2.	Основні фонди та виробнича потужність підприємств	10	14
3.	Оборотні фонди і оборотні засоби підприємства	6	10
4.	Виробничі інвестиції підприємства	8	12
5.	Кадри підприємств та продуктивність праці	6	10
6.	Розрахунок рентабельності. Планування прибутку	10	10
7.	Якість продукції та економічна ефективність її підвищення.	6	8
8.	Бізнес-план як основа виробничо-економічної діяльності підприємства	6	10
Разом		60	84

Звіт про самостійну роботу подається у вигляді електронного варіанту та звіту з кожної теми, наведеної у таблиці. Оформлення – в окремому звіті для самостійної роботи.

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Економіка підприємства» використовується інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання з застосуванням :

- лекцій у супроводі мультимедійної презентації;
- опорного роздаткового графічного матеріалу;
- індивідуальних творчих завдань при виконанні лабораторних робіт.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (100 тестів, одна правильна відповідь з п'яти запропонованих).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі

недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання студентів денної та заочної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8
10	15	10	15	10	15	10	15

T1, T2 ... T8 – теми змістовних модулів.

У заліково-екзаменаційній відомості результати навчання проставляються за двома шкалами – 100-бальною та національною. Позитивні оцінки виставляються тільки тим студентам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Шкали оцінювання для заліку

90-100	зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Економіка підприємства»:

1. 06-01-88 Кузнецова Т.В., Козлюк В.В., Сіпайло Л.Г. (2019) Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління

та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини». Рівне: НУВГП. –36с.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/13570>

11. Рекомендована література

Базова

1. Економіка підприємства: посібник. / Т.В. Кузнєцова, О.М. Гарнага, О.Ю. Лесняк, В.Д. Шебуня/ . – Рівне: НУВГП, 2013. –315 с.
2. Економіка підприємства: Підручник / За ред. проф. Є.М. Палиги. - 2-ге вид., онов. та доп. – Львів: Українська академія друкарства, 2013. - 688с.
3. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. Г.О. Швиданенко. - Вид. 4-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2009.-816 с.
4. Економіка підприємства: посібник. / Т.В. Кузнєцова, О.М. Гарнага, О.Ю. Лесняк, В.Д. Шебуня/ . – Рівне: НУВГП, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/6165>
5. Шегда А.В., Харченко Т.Б., Сагайдак Ю.А., Пашнюк Л.О. Економіка підприємства: збірник тестів і задач:навч. посіб.-Київ: ЦУЛ, 2010. - 239 с.

Допоміжна

1. Бондар Н. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. - Київ: А.С.К., 2004.- 400с.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. -Київ: ЦНЛ, 2006. - 488с.
3. Економіка підприємства:Навч. посібник/За ред. А.В. Шегди. - Київ:Знання,2005. - 431с.
4. Економіка підприємства:Підручник/За заг. ред. С.Ф. Покропівного. - 2-е вид., перероб. та доп.-Київ: КНЕУ,2001. -528с.

12. Інформаційні ресурси

До складу інформаційних ресурсів навчальної дисципліни входять :

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – URL: <http://nbuv.gov.ua>.
2. Наукова бібліотека НУВГП. – 33000, м.Рівне, вул. Олексі Новака, 75. – URL: <http://lib.nuwm.edu.ua>, <http://ep3.nuwm.edu.ua>.
3. Комп'ютерне навчання продуктам і технологіям Microsoft. – URL: <https://www.microsoft.com/learning/ru-ru/default.aspx>.